



Giriş - 1

1. Edebiyat, hangi konuya değinirse değinsin o konuyu kendi ilgi alanına katan bilim dallarıyla yarışamaz. Tarihî bir olayı işleyen bir edebî metin, bir tarih makalesine bilgi açısından denk olamaz. Edebiyat ürünleri bilimsel bir tarih eseri kadar güvenilir de değildir. Sanatkârların amacı, okurlarını etkilemek, onlarda “güzellik” duygusu uyandırmaktır sadece. Hiçbir okur da bir edebî eseri tarih kitabı gibi eline alıp okumaz.

Bu parçadan,

- Edebî eserin amacı toplumu tarihî konularda bilgilendirmektir.
- Estetik kaygı, edebî eserlerin çıkış noktasını oluşturur.
- Yazar ve şairler eserlerinde tarih biliminden yararlanırlar.

Çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

2. Bu alfabe; Türklerin, Göktürk alfabesinden sonra ve Arap alfabesinden önce kullandıkları alfabedir. İlk İslami ürünler Türklerin bu alfabeyle kullandıkları (6-13 yy.) dönemde kaleme alınmıştır. Yusuf Has Hacib'e ait ilk siyasetname'nin bir nüshası da bu alfabeyle yazılmıştır. Dil, edebiyat ve kültür tarihimiz bakımından oldukça önemli olan bu eserde Yusuf Has Hacib, ideal bireylerden oluşan bir toplum ve devleti konu alır.

Bu parçada sözü edilen alfabe, eser ve bu eserde kullanılan dilin tarihî dönemi aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Latin - *Nutuk* - Yeni Türkçe
B) Soğd - *Altun Yaruk* - İlk Türkçe
C) Uygur - *Kutadgu Bilig* - Eski Türkçe
D) Kiril - *Oğuz Kağan Destanı* - Ana Türkçe
E) Soğd - *Dede Korkut Hikâyeleri* - Orta Türkçe

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisi edebiyatın din ile ilişkisini gösteren bir açıklama içermektedir?

- A) *Şehname*'de Efrasiyab adıyla geçen Alp Er Tunga, MÖ 9. yüzyıla kadar devam eden Saka Devleti'nin hükümdarıdır.
B) *Manas Destanı*; Kırgızların Kalmuklar, Çinliler, Uygurlarla yaptıkları hürriyet mücadelesini derin bir vatan ve millet sevgisiyle dile getirir.
C) Evliya Çelebi'nin gezip gördüğü yerleri ve şahit olduğu olayları konu alan on ciltlik *Seyahatname*'si Türk kültür tarihi bakımından oldukça önemlidir.
D) *Saltukname*, yeni toprakların yurt hâline getirilmesi ve Müslümanlaştırılması konusunda yazılan *Battalname* ve *Danişmentname* türünden bir destandır.
E) *Göktürk Kitabeleri*'nde toprak bütünlüğünü sağlama ve devlet düzenini kurma, güçlü bir Türk milletinin varlığını devam ettirme ülküsü olarak işlenmiştir.

4. Türk milleti için gece uyumadım, gündüz oturmadım kardeşim Kül Tigin ile iki şad ile ölesiye bitesiyeye çalıştım... Ondan sonra, Tanrı yardım ettiği için, ölecek milleti dirilttim, çıplak milleti giydirdim, yoksul milleti zengin ettim, az milleti çok ettim. Başka milletlerden daha iyi kıldım... Türk-Oğuz Beyleri ve milleti, iştin! Üstte gök çökmedikçe, altta yer delinmedikçe Türk milleti, senin devletini ve töreni kim yıkıp bozabilir?

Bu parça, edebiyatın aşağıdakilerden hangisiyle doğrudan ilgisini göstermektedir?

- A) Tarih B) Sosyoloji C) Psikoloji
D) Hukuk E) Coğrafya

5. *Orhun Abideleri*, Türklerin bilinen ilk alfabesi olan Göktürk alfabesi ile II. Göktürk Devleti Dönemi'nde dikilmiş mezar taşlarıdır. Bulundukları tarihte Türk tarihinin ilk yazılı belgeleri olarak kabul edilen kitabelerin en önemlileri Tonyukuk (716), Kül Tigin (732) ve Bilge Kağan (735) adına dikilmiştir.

Bu parçada sözü edilen ürünler Türkçenin hangi dönemine aittir?

- A) İlk Türkçe B) Ana Türkçe C) Eski Türkçe
D) Orta Türkçe E) Yeni Türkçe



6. Aşağıdakilerin hangisi İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatı'nın bir özelliği değildir?

- A) Gök Tanrı inancının etkileri görülür.
- B) Dil, yabancı dillerin etkisinden oldukça uzaktır.
- C) Şiirlerde nazım birimi dördlük, ölçü hece ölçüsüdür.
- D) Türkçenin bilinen ilk sözlüğü bu dönemde kaleme alınmıştır.
- E) Sav, sagu koşuk bu döneme ait ürünlerdir.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bilgi yanlış vardır?

- A) Halk edebiyatında kullanılan dil, halkın kullandığı sade Türkçedir.
- B) Divan edebiyatında Arapça-Farsça sözcük ve tamlamalar sıkça kullanılır.
- C) İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatı halk ve divan edebiyatı olmak üzere ikiye ayrılır.
- D) Batı Etkisinde Gelişen Türk Edebiyatı'nın oluşumunda Tanzimat Fermanı'nın ilanı etkili olmuştur.
- E) Türk edebiyatının dönemlerinin belirlenmesinde kültürel değişim de göz önünde bulundurulmuştur.

8. Türklerin tarih boyunca kullandığı alfabelerden biri de - - - - alfabetesidir.

Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) Köktürk
- B) Uygur
- C) Arap
- D) Sümer
- E) Latin

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde virgül yanlış kullanılmıştır?

- A) Bilimsel, felsefî ve edebî metinlerle günlük hayatın akışını düzenleyen metinler birbirlerinden farklıdır.
- B) Halk edebiyatını, daha çok halk arasından yetişmiş, sanatçıların verdikleri sözlü ürünler oluşturmaktadır.
- C) Metinleri; yazılış amaçları, hedef kitleleri, anlatım biçimleri, gerçeklikle ilişkileri bakımından gruplandırmak mümkündür.
- D) Bir “şaheser”i incelemedeki amacımız, o milletin edebî gelişmesini gereği gibi ve doğru olarak anlamak içindir.
- E) Edebiyat, toplumun bir kurumu olmasından dolayı kendisini oluşturan toplumun diğer kurumlarıyla bağlı ve onlarla uyumludur.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “da, de”nin yazımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) Edebiyat, bilimle ve gerçeğe bağını keserse hayatı anlatma amacını da kaybeder.
- B) Bilim gibi edebiyatın da edebî araştırmaların da yönü vardır.
- C) Yazar, bilimlere ait olguları, ilkeleri edebiyatın kuralları ve estetik kalıpları içinde araç olarak kullanır.
- D) Şamanizm’de dini törenleri şaman, baksı, kam, ozan isimleri verilen kişiler icra ediyordu.
- E) Bu yeni dönemde dilimizde Batı’nın tesirinde kalmış, Fransızca başta olmak üzere diğer Batı dillerinden kelimeler dilimize girmeye başlamıştır.

11. Sen ki son ehl-i salîbin kırarak savletini,
Şarkın en sevgili sultânı Salâhaddîn’i,
Kılıç Arslan gibi iclâline ettin hayran...
Sen ki, İslâm’ı kuşatmış, boğuyorken hüsrân,
O demir çemberi göğsünde kırıp parçaladın;
Sen ki, rûhunla beraber gezer ecrâmı adın;
Sen ki, a’sâra gömülse taşacaksın...Heyhât,
Sana gelmez bu ufuklar, seni almaz bu cihât...

Bu parça aşağıdaki bilim dallarından hangisiyle doğrudan ilişkilidir?

- A) Tarih
- B) Coğrafya
- C) Sosyoloji
- D) Psikoloji
- E) Hukuk

12. Anadolu’da gelişen Türkçe; komşuları ile kültür, dil, ticaret, siyaset, din kardeşliği gibi yönlerden etkileşmiştir. Osmanlı kültürü doğu komşusundan Farsça, güney komşusundan da Arapça kelime almış, bu komşularına Türkçe kelime vermiştir. Her iki dil de Arapça ve Farsça büyük kültür dilleridir.

Bu parçada yay ayraç içine alınması gereken ifade aşağıdakilerin hangisidir?

- A) Türkçe kelime
- B) kültür, dil, ticaret
- C) güney komşusundan
- D) Arapça ve Farsça
- E) Osmanlı kültürü